

TÜRSAB ERKEN REZERVASYON RAPORU

BÖLÜM 1: 'ERKENCİLERİN PROFİLİ

BU YIL 3 MİLYON YERLİ TURİST 'ERKEN'Çİ: Yıllarca tatilde ‘son dakikacı’ olarak bilinen Türkler, 2009 yılında Turizm Bakanlığı önderliğinde başlayan erken rezervasyon kampanyasını çok hızlı benimsedi. Kampanya başlamadan önce 300 bin yerli turist tercih ettiği erken rezervasyon sistemi ile tatile gidenlerin sayısı 2009'da 1 milyon kişiye çıkarken, 2013'te bu rakam 2.5 milyona ulaştı. İlk verilerden hareketle yapılan hesaplama göre, 2014 yılı için erken rezervasyon yaptıranların sayısı ise 3 milyona ulaşacak görünüyor. Böylece, erken rezervasyon yaptıran yerli turist sayısı 6 yılda 10'a katlanırken, 6 yıllık toplam 'erkenci' yerli turist sayısı ise 11 milyon 600 bine yükselecek. Turizm sektörünün nihai hedefi ise Cumhuriyet'in 100'üncü yılında yani 2023'te bu rakamı 35 milyon kişiye, iç turizmden ekonomiye katkısını da 35 milyar liraya ulaştırmak.

TABLO 1: 7 YILDA 11.6 MİLYON KİŞİ ERKEN REZERVASYON YAPTI

Yıl	Erken rezervasyon	Yerli turist/ Belgeli tesislere geliş sayısı	Yerli turist/ Her tür yurt içi seyahat sayısı	Her tür yurt içi seyahat/ Ortalama geceleme sayısı	Ortalama harcama
	(bin kişi)	(bin)	(bin)	(gün)	(TL)
2008	300	11.286	44.818	8,2	197
2009	1.000	12.137	60.886	8,4	201
2010	1.300	12.338	68.373	8,1	202
2011	1.500	14.350	65.854	8,5	238
2012	2.000	15.701	64.922	8,6	258
2013	2.500	-	54.656**	8,1**	259**

2014*	3.000	-	-	-	-
* Beklenti. **9 aylık veri.					

Kaynak: TÜRSAB, Turizm Bakanlığı, TÜİK.

SEYAHATLERİN SADECE %25'İ 'TURİSTİK': Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Türkiye'de çıkılan yurt içi seyahat sayısı 2012 yılı rakamlarına göre toplam 65 milyon seviyesinde. Bu rakam, 2013'ün ilk 9 ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 7 artarak 54.4 milyon olarak gerçekleşti. Bu yükseliş trendinin yılın kalan 3 ayına da yansımaları halinde 2013 toplam seyahat 69.5 milyona çıkacak görünüyor. 2013'ün ilk dokuz aylık verilerine göre 64.4 milyon seyahat sayısının yüzde 24'i yani 15.7 milyonu turistik belgeli tesislere yapılmış durumda. Bu da tatil tercihini ağırlıklı olarak 'akrabalarını ziyaret' olarak değerlendiren Türklerin 4'te 1'i tesislerde konaklamalı tatil seçeneğini kullandığını gösteriyor.

Turizm tesislerinde konaklayan yerli turist sayısını TÜİK geceleme ve seyahat sayısı olarak hesapladığı için yerli turist sayısını net rakamlarla ortaya çıkırmıyor. Ancak sektör üyeleri Türkiye'de turizm tesislerinde tatil amaçlı konaklayan yerli turist sayısının 7-8 milyon kişi düzeyinde olduğunu tahmin ediyor. 3 milyon kişiye dayanan erken rezervasyon rakamları da yerli turist sayısının neredeyse yarısının artık 'erkenci' olduğunu gösteriyor.

YÜZDE 50'Sİ 4 AY VE ÖNCESİNDEN REZERVASYON YAPTIRIYOR:

2009 yılından bu yana yürütülen erken rezervasyon kampanyası tatiline son dakika karar veren Türkler'in zamanlamasını değiştirmiş durumda. 29 Nisan 2009'da "tatil herkesin hakkı" sloganı ile başlayan erken rezervasyon kampanyası ilk yıl sadece 4 Mayıs-8 Haziran tarihleri arasında geçerliydi. 2008 yılında dünyayı kasıp kavuran global krizin yaralarını yerli turist ile sarmak üzere hareket geçen ve kampanyayı başlatan Türk turizm sektörü, yerli turist yoğun ilgisi üzerine her yıl erken rezervasyon tarihini öne aldı. 2014 yılı satışları ise kasım ortasından itibaren başladı. Artık tatilini aylar öncesinden planladıkları için ucuz tatil fırsatını yakalayan Avrupalı turist ile Türkler hemen hemen aynı aylarda tatil planları yapar hale geldi. TÜRSAB üyelerinin son verilerine göre yerli turist sayısının yüzde 50'si 4 ay ve öncesinden rezervasyon yaptırırken, yüzde 35'i 1-4 ay öncesinden, kalan yüzde 15'i ise halen 'son dakika'da rezervasyon yaptırmayı tercih ediyor.

TABLO 2: SADECE YÜZDE 15 SON DAKİKACI

Tatilinize ne kadar önce veriyorsunuz?	% karar
4 ay ve öncesinden	50
1-4 ay öncesinden	35
Son dakikada	15

Kaynak: TÜRSAB

ERKENCİLERİN YÜZDE 60'I 'ANTALYA' DİYOR: Erken rezervasyon yaptıranların yüzde 60'ı Antalya ve Antalya'nın beldelerini tercih ediyor. Antalya bölgesinde Belek, Kemer ve Alanya önce çıkan beldeler. Kalan yüzde 40 ise Bodrum, Fethiye, Çeşme ve Marmaris'i tercih ediyor. Yurtdışına giden Türklerin erken rezervasyonla en çok tercih ettiği nokta ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti. Kıbrıs'ı İspanya, İtalya, Fransa (Paris), Orta Avrupa, Balkanlar ve Benelux ülkeleri izliyor.

Erken rezervasyon kampanyalarından en çok yararlanan illerin başında ise İstanbul, Ankara, İzmir gelirken, bu illeri Bursa, Eskişehir, Antalya, Kayseri, Adana, Gaziantep ve Kocaeli izliyor. Türk tatilci 15 Haziran-15 Eylül arasında tatil yapmak üzere erken rezervasyon yaptırırken, Ramazan ayının yaz aylarına gelmesi nedeniyle üç aylık süre son yıllarda iki aya sıkışmış durumda. Erken rezervasyonda gelen ilk veriler eylül ayının özellikle ilk yarısının da yüzde 100 doluluk oranıyla tamamlanacağını işaretini veriyor.

BÖLÜM 2: ERKEN REZERVASYONLA SAĞLANAN TASARRUF VE ÖDEME ALIŞKANLIKLARI

YÜZDE 50'YE VARAN TASARRUF SAĞLIYOR: Erken rezervasyon kampanyasının başladığı dönemlerde, yani kasım-aralık aylarında erken rezervasyon yaptıran tatilciler yüzde 50'ye varan tasarruf elde edebiliyor. Kampanyanın son döneminde ise bu oran yüzde 15'lere iniyor. Antalya'da 5 yıldızlı bir otelin fiyatlarından hareketle yapılan hesaplama göre, Türkiye'de de uygulanan erken rezervasyon sistemi sayesinde yabancı turist artık yerli turiste oranla yüzde 28 ila yüzde 32 daha pahalı kalıyor. Buna göre, İtalyan bir

turist erken rezervasyon yapan yerli turiste göre yüzde 28 daha fazla öderken, bu oran Alman için yüzde 61, Hollandalı için yüzde 56, İngiliz için yüzde 75, İsviçreli için ise yüzde 320 olarak gerçekleşiyor.

TABLO 3: ALMANLAR BİZDEN %61 PAHALIYA KALİYOR

Ülke	Hangi şehirden	Operatör	Kişi başı (Çift kişilik oda fiyatının yarısı) (TL)
Türkiye	İstanbul	ETS Tur	2.142+325(Uçak)= 2.467
Almanya	Berlin	TUI	3.992
Hollanda	Amsterdam	Arke	3.859
İngiltere	Londra	Thomas Cook	4.320
İtalya	Roma	Booking.com	3.163
Belçika	Brüksel	Jetair	4.900
İsviçre	Zürih	Kuoni	7.900
Avusturya	Viyana	TUI Austria	3.778

* 1-8 Ağustos tarihleri arasında Antalya'daki 5 yıldızlı bir otelde konaklama fiyatları baz alınmıştır. Yabancı operatörlerden alınan Euro fiyatları TL'ye çevrilmiştir.

KUR, TURİZMCİYE YARADI: Bu yıl önceki yıllardan farklı olarak kurdaki hareketlilik de turizmci için bir avantaj yaratıyor. Ekim 2013'te 2.72 TL seviyesinde olan Euro, mart ayı başında yaklaşık 3.10 TL'den işlem görüyor. Yani Euro, son 5 ayda yaklaşık yüzde 14 değer kazanmış durumda. Bu da, ağırlıklı turisti Avrupa'dan çeken Türkiye'de erken rezervasyon ödemesini Euro üzerinden alan turizmcinin yüzünü güldürüyor. Bir yandan Türkiye rakiplerine göre 'daha ucuz' kalıp turist çekerken, diğer yandan da Euro üzerinden yapılan ödemeler turizmciye kur farkı üzerinden de kazandırıyor.

TAKSİTLİ HARCAMALARIN %3'Ü KONAKLAMAYA GİDİYOR:

Tasarruf eğilimini artırmak ve cari açığın önünü kesmek için Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun uygulamaya koyduğu kredi kartına taksit sınırı 1 Şubat itibarıyla uygulamaya kondu. Başlangıçta 'tatil harcamalarına' taksit sınırının aşağıya çekileceği yönündeki açıklamalar sektörün başta BDDK olmak üzere yaptığı görüşmelerin de etkisi ile turizmi kapsamadı. BDDK ve Bankalararası Kart Merkezi verilerine göre, taksitli harcamalar içinde konaklamanın payı yüzde 3'ler düzeyinde. Konaklama ve seyahat

harcamalarında ortalama taksit sayısı ise 8 ay. Nitekim TÜRSAB'a üye acentaların rakamları da bunu doğrular nitelikte. 2014 yılı için erken rezervasyon yaptıranların tercih ettiği taksit seçeneği 6-9 ay arasında değişiyor.

TABLO 4: 8 TAKSİTLE TATİLE ÇIKIYORUZ

Sektör	Ortalama taksit sayısı (ay)
Telekom	9
Elektronik	9
Konaklama	8
Mobilya	8
Seyahat	8
Giyim	6

Kaynak: Bankalararası Kart Merkezi.

YURT İÇİ SEYAHATLER 7 MİLYAR TL'LİK CİRO YARATIYOR:

TÜİK'in hane halkı iç turizm rakamlarına göre yılda 65-70 milyon düzeyinde seyahat yapılıyor. Türk halkının büyük bölümü tatilini yakınlarının yanında yapmayı tercih etse de rakamlar gösteriyor ki 'turistik tesislerde tatil yapanların' sayısı giderek artıyor. Böyle olunca yurtiçindeki seyahatin yarattığı ciro 6-7 milyar lira seviyesine dayanmış durumda. 2009, yani erken rezervasyonun başladığı ilk yıl Türkiye'de seyahat için yapılan toplam harcama tutarı 12.2 milyar lira düzeyindeydi. Aynı yıl bu rakamın 3.6 milyar liralık bölümü gezi, eğlence ve tatil harcamaları için kullanılmıştı. 2012 yılına gelindiğinde ise toplam harcama 16.7 milyar liraya, gezi, eğlence ve tatil için yapılan harcama ise 5 milyar 549 milyon liraya ulaştı. Yani toplam harcamaların üçte birine yakın bölümünü Türkler tatil için ayırır oldu. 2009 yılında toplam harcamalar içinde tatil, eğlence ve gezinin payı yüzde 29'larda iken bu rakam 2012 yılında yüzde 33'lere fırladı.

TOPLAM HARCAMADA TATİLİN PAYI REKOR KIRDI: 2013 yılının

Ocak-Eylül rakamları ise artışın devam ettiğini net olarak ortaya koyuyor. Yurtiçi harcamalar 14.9 milyar lira düzeyinde iken, tatil harcamaları 2012 yılının tamamını geçerek 5 milyar 594 milyon lirayı aştı. Toplam harcamalar

içinde tatilin payı ise ilk dokuz ayda yüzde 37'lere ulaşarak rekora imza attı. Bunun nedenini seyahat sayısındaki artış da net olarak ortaya koyuyor. 2009 yılında 60 milyon 886 bin seyahatin 11 milyon 346'sı tatil, eğlence ve gezi için yapılırken 2012 yılında 64 milyon 992 seyahatin 12 milyon 682'sinin tatil amaçlı olduğu göze çarpıyor. 2013 yılının üçüncü çeyreğine varıldığında 54 milyon 556 seyahatin yüzde 22'sinin yani 12 milyon 453'ünün tatil amaçlı olduğu görülüyor.

TABLO 5: 9 AYDA TATİLE 5.5 MİLYAR LİRA HARCADIK

Yıl	Gezi, eğlence, tatil harcaması (bin TL)	Toplam seyahat harcaması (bin TL)
2009	3.693.867	12.216.339
2010	4.200.013	13.843.504
2011	5.129.533	15.641.262
2012	5.549.943	16.725.035
2013 (Ocak-Eylül)	5.594.260	14.903.576

Kaynak: TÜİK.

YÜZDE 85'İ SİGORTA DESTEĞİNİ KULLANIYOR: Erken rezervasyon verileri, tatile erken karar verip rezervasyon yaptıranların yüzde 85'inin sigorta desteği kullandığını ortaya koyuyor. Erken rezervasyon yaptırıp da daha sonra bundan vazgeçenlerin oranı ise sadece yüzde 10'lar düzeyinde. Sigorta yaptıranların son 72 saate kadar mazeretsiz olarak rezervasyonlarını iptal edebilecekleri için bu açıdan da güvence altına alınmış oluyorlar. Böyle bir durumda tatilciler ödemiş oldukları ücreti geri alma imkanına sahipler.

BÖLÜM 3: ERKEN REZERVASYONLA GELEN YABANCI PROFİLİ

İTALYANLAR VE İSPANYOLLAR SON DAKİKACI: Türkiye 2013 yılında toplam 34.9 milyon turisti ağırladı. Yurtdışında yaşayan Türklerle

birlikte dışarıdan gelen turist sayısı geçen yıl 39 milyonu buldu. Türkiye otellerinde tatil yapan yabancıların yüzde 60'ı hatta bazı yıllarda yüzde 70'i erken rezervasyon ile yerini çok önceden ayırtılıyor. Tatil için Türkiye'yi tercih eden yabancı turistlerin erken rezervasyonları da ülkelere göre farklılık gösteriyor. İspanya ve İtalya gibi Akdeniz ülkelerinin Türkiye rezervasyonlarını son dakikaya bıraktığı göze çarparken, İngiliz ve Almanların ise 6 ay ve öncesinden rezervasyon yapma eğilimi gösterdiği dikkat çekiyor. Türkiye'nin en çok turist aldığı Almanya, İngiltere, Rusya gibi ülkelerde ise ağırlıklı olarak öne çıkan erken rezervasyon süresi 4-8 ay. Bu ülkeler arasında en çabuk harekete geçenler ise İngilizler. İngilizler, Türkiye'ye satılan paket tatillerin yüzde 30'unu ilk 3 ayda satın alıyor, tüm paket tatillerinin de yüzde 57'si yaz sezonu öncesindeki 1 yıl içerisinde satılmış oluyor.

TABLO 6: TÜRKİYE'YE GELEN TURİSTLER ARASINDA EN ERKENCİ İNGİLİZLER

Ülke	Turist sayısı (2013)	Rezervasyon yapma tarihi
Almanya	5.041.323	Ocak-Mayıs arası
Rusya	4.269.306	Mayıs
İngiltere	2.509.357	Ocak-Mart arası
Hollanda	1.312.466	Ocak-Mayıs arası
Fransa	1.046.010	Mayıs
İsveç	692.186	Ocak-Mart ya da son dakika
İtalya	731.784	Son dakika
İspanya	290.422	Mayıs ayı ya da son dakika

Kaynak: Turizm Bakanlığı.

YAT REZERVASYON ORANI ŞİMDİDEN % 40'I GEÇTİ: Erken rezervasyonun en çok revaçta olduğu alanlardan birisi de kiralık yatlar. 2014 yazı için yapılan yat rezervasyonları yüzde 40'ı geçmiş durumda. Bu oran, İspanya, Hırvatistan, Yunanistan, İtalya gibi diğer Akdeniz ülkelerini geride bırakıyor. Türkiye'de yatlarda rezervasyon yapılan süre rakip ülkelerin oldukça önünde. 2014 yazı için Türkiye'de yat rezervasyon ortalaması şimdiden 7.4 hafta dolu. Bu rakam İspanya'da 6.3, Yunanistan'da 4.5, İtalya'da 4 ve Hırvatistan'da ise 5.7. Önceki yılların toplamında yatlarda sezon boyu kalış süresine bakıldığında ise halen alınacak yol olduğu dikkat çekiyor. Türkiye'de yatlarda ortalama kalma süresi 18.2 hafta. Yunanistan'da da önceki yıllarda 18.2 hafta olan ortalama, İspanya'da 17.6, İtalya'da 16.6, Hırvatistan'da ise 16.7.

TABLO 7: YATLARIN 7.4 HAFTASI ŞİMDİDEN DOLU

	TÜRKİYE	İSPANYA	YUNANİSTAN	İTALYA	HIRVATİSTAN
Rezervasyon oranı(%)-2013	42,9	41,5	32,4	31,3	41,9
Rezervasyon oranı(%)/2014	40,7	35,8	32,4	24,1	34,7
Rezervasyonlu hafta/2013	7,8	7,3	5,9	5,2	7
Rezervasyonlu hafta/2014	7,4	6,3	4,5	4	5,7
Ortalama rezervasyonlu hafta	18,2	17,6	18,2	16,6	16,7

Kaynak: YachtBooker

BÖLÜM 4: DÜNYADA ERKEN REZERVASYON VE ÖNERİLER

ERKEN REZERVASYONLARIN 4'TE 1'İ ACENTALARLA

YAPILIYOR: Dünya trendlerine bakıldığında, internet üzerinden yapılan rezervasyonlar kadar seyahat acentaları üzerinden yapılan rezervasyonların da payını artırdığı göze çarpıyor. Seyahat acentalarının erken rezervasyondan aldığı pay yüzde 24, yakaladıkları büyüme oranı ise yüzde 4 olurken, internet üzerinden yapılan erken rezervasyonun payı ise yüzde 65'e yükselmiş durumda. Özellikle gelişmiş ülkelerde bu oranın yüzde 70'le doygunluk aşamasına vardığı, bu orandan daha yükseğe çıkmasının beklenmediği belirtiliyor. Bunun en önemli nedeni olarak da, 'ilk kez yurt dışına çıkan turistlerin önemli bir bölümünün gelişmekte olan ülkeleri tercih etmesi, bu ülkelerde de internetten rezervasyon yerine seyahat acentalarına daha çok güvenilmesi' gösteriliyor.

ERKEN REZERVASYONA DÜNYA KUPASI DOPİNGİ: Bu yıl erken rezervasyona doping etkisi yapan unsurların başında Güney Amerika'da gerçekleşecek olan FIFA Dünya Kupası geliyor. 12 Haziran-13 Temmuz tarihleri arasında Brezilya'da oynanacak Dünya Kupası nedeniyle ülkeye 1 milyon 462 bin ek yabancı turistin geleceği hesaplanıyor. Resmi hesaplara göre, Dünya Kupası, normalde 6 milyon 18 bin olan 2014 yabancı turist beklentisini 7 milyon 480 bine çıkaracak. Özellikle Avrupa'dan Brezilya'ya Dünya Kupası izlemeye gidecekler, erken rezervasyon talebini önceki yıllara göre artırmış durumda. İngiltere'den gelen haberler, erken rezervasyon talebinin Dünya Kupası nedeniyle önceki yıllara göre yüzde 10 artış kaydettiği yönünde. Benzer şekilde İspanya'da yüzde 20, Fransa ve Almanya'da da yüzde 10'a yakın talep artışı olduğu bilgisi paylaşılıyor.

YURTDIŞINA ÇIKAN TÜRKLERİN SAYISI 8 MİLYONU AŞTI: Türkler yurtdışı için de artık büyük bir turizm potansiyeli oluşturuyor. TÜİK'in rakamlarına göre 2013 yılında yurtdışına çıkan vatandaşların sayısı bir önceki yıla göre yüzde 27.7 artarak 8 milyon kişiye ulaştı. 2013 yılında en fazla seyahat edilen ülke 1.1 milyon kişi ile Gürcistan oldu. Bu ülkeyi 653 bin kişi ile Bulgaristan, 598 bin kişi ile Yunanistan izledi. Türk vatandaşlarının en önemli yurtdışına çıkış nedenini 'gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler' oluşturdu. Buna göre 8 milyon Türk vatandaşın yüzde 37'sinin yurtdışına çıkış amacı gezi, eğlence için, Yüzde 20'si ise iş amaçlı seyahat yapıyor. Bu rakamlar da Türkler yurtdışı için de ciddi bir erken rezervasyon potansiyeli taşıdığını gösteriyor.

DAHA UCUZA DAHA ÇOK SEÇENEK: Dünyada erken rezervasyona olan ilgi artarken, Türkiye'de de tatilciler tatil planını en az 2-3 ay erken yapmaya alıyor. Hem turistler hem de acentalar için erken rezervasyonun avantajları şöyle sıralanıyor:

- **DAHA UCUZ TATİL:** Özellikle ocak ve şubat aylarında yaz tatili için yapılan planlar yüzde 50'ye varan fiyat avantajı sağlıyor.
- **BEDAVA ÇOCUK KONTEJANI:** Bazı tur operatörleri erken rezervasyonu teşvik etmek için belirli tarihlerde yapılan rezervasyonda belli bir yaşın altındaki çocuklar için ek ücret almıyor.
- **GEÇ ÖDEME:** Erken rezervasyon yapılması halinde tatil süresine kadar olan süreçte taksit imkanıyla tatil ücretinin önemli bir kısmının ödemesini bitirmek ya da geç ödeme imkanıyla rezervasyonu yaptırıp ödemeyi geç başlatmak mümkün.
- **UCUZ UÇAK:** Erken rezervasyonla, aynı zamanda uçak biletleri de daha önceden, dolayısıyla daha ucuza alınabiliyor.
- **DAHA ÇOK SEÇENEK:** Kış ya da erken bahar aylarında pek çok tatil yöresindeki tesislere rezervasyonlar yeni yeni başladığı için yer bulamama ya da istenilen odayı bulamama gibi dezavantajlardan kaçınılabılır.